

ПАМ'ЯТКА УЧНЯ-КОНСУЛЬТАНТА З ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ В СЛОВ'ЯНСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ЛІЦЕЇ

Пам'ятай, що твоя діяльність у групі має бути добровільною!

Місія представника групи – просвітницька діяльність щодо булінгу як прояву будь-якого насильства до людини; діяльність із попередження булінгу в ліцеї й створення безпечного й комфортного середовища суб'єктів освітнього процесу.

Мета діяльності представників групи: надавати знання про булінг як прояв насильства; протистояти булінгу; формувати розуміння неприпустимості проявів насильства та булінгу в освітньому середовищі; популяризувати ненасильницьку модель поведінки; спостерігати за станом середовища ліцею як закладу, вільного від будь-яких форм насильства й дискримінації.

Представники групи мають *право*

- систематично вести моніторинг психологічного клімату в класному колективі, випадків чи передумов виникнення булінгу (цькування), дотримання прав учнів під час освітнього процесу в ліцеї;
- взаємодіяти з медіаторами, тренерами ліцею в процесі створення безпечного й комфортного середовища суб'єктів освітнього процесу; у разі виникнення підозри чи виявлення випадків булінгу (цькування) чи порушення прав учнів під час освітнього процесу в ліцеї негайно повідомляти медіаторів групи (заступника директора з виховної роботи, практичного психолога ЗЗСО);
- займатися самоосвітою з проблеми попередження та протидії булінгу (цькуванню) та будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- співпрацювати з експертними групами аудиторів у межах проведення інституційного аудиту закладів загальної середньої освіти.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Найчастіше **жертвами булінгу** стають діти, які мають:

- фізичні вади – носять окуляри, поганочують, мають порушення опорно-рухового апарату, фізично слабкі;

- особливості поведінки – замкнуті чи імпульсивні, невпевнені, тривожні;
- особливості зовнішності – руде волосся, веснянки, відстовбурчені вуха, незвичну форму голови, надмірну худорлявість чи повноту;
- недостатньо розвинені соціальні навички: часто не мають жодного близького друга, краще спілкуються з дорослими ніж з однолітками;
- страх перед школою: неуспішність у навчанні часто формує у дітей негативне ставлення до школи, страх відвідування уроків із певних предметів, що сприймається навколишніми як підвищена тривожність, невпевненість, провокуючи агресію;
- відсутність досвіду життя в колективі (так звані «домашні» діти);
- деякі захворювання: заїкання, дислалія (порушення мовлення), дисграфія (порушення письма), дислексія (порушення читання);
- знижений рівень інтелекту, труднощі в навчанні;
- високий інтелект, обдарованість, видатні досягнення;
- слабо розвинені гігієнічні навички (діти неохайні, носять брудні речі, мають неприємний запах).

Типові риси учнів, схильних ставати булерами (за норвезьким психологом Д. Ольвеусом):

- відчувають сильну потребу панувати й підпорядковувати собі інших учнів або учениць, переслідуючи власні цілі;
- імпульсивні; часто зухвалі та агресивні в ставленні до дорослих (передусім батьків і вчителів);
- не виявляють співчуття до своїх жертв;
- зазвичай фізично сильніші за інших.
- виділяються зовнішністю, манерою поведінки, одягом;
- мають досить велике коло друзів або однодумців тощо.

Ознаки булінгу (цькування) в класі: на що треба звернути увагу

- занадто емоційна атмосфера в групі (класі);
- виокремлення певних учнів/учениць від решти;
- «перегрупування» дружніх кіл;
- діти припиняють спілкування, замовкають при появі дорослого/дорослої або вчителя/вчительки в приміщенні;
- кардинальна зміна поведінки окремої дитини – як сумна, закрита, пригнічена, так і піднесена, жвава, агресивна;
- раптове зниження академічної успішності деяких дітей;
- часті хвороби та прогули навчальних занять окремої дитини, не притаманні їй до цього часу.

За такими ознаками можна припустити, що дитина знаходиться в стані стресу, можливо, викликаного конфліктами й насильством:

- пропуски занять або прогули у певні дні або певних уроків; запізнення на заняття, відмова від участі в позаурочних заходах без об'єктивних причин або з надуманих причин;
- часті скарги на погане самопочуття на заняттях;
- замкнутість, уникнення друзів, однокласників, самоізоляція або ізоляція з боку інших учнів;
- зниження успішності, втрата інтересу до навчання та іншої діяльності;
- недовіра до однолітків і дорослих, низька самооцінка, невпевненість у собі;
- неухважність, забудькуватість, нездатність концентруватися;
- постійний або частий стан тривожності, напруженості; лякливості, страх гучних звуків і різких рухів;
- постійний або частий поганий настрій, стан пригніченості, або, навпаки, гіперактивність, дратівливість, агресивність; різкі і безпричинні перепади настрою;
- втрата або псування особистих речей (мобільного телефону, рюкзака, підручників та ін), синці, розірваний або зім'ятий одяг;
- відмова пояснити причини вищеописаних станів і поведінки або неправдоподібні пояснення.